

Referat fra tredje møde i Vandløbsforums arbejdsgruppe 2 om udpegning af stærkt modificerede vandløb d. 26. september 2013

Eksterne deltagere:

Claus Vangsgaard, DANVA
Flemming Gertz, Videncentret for Landbrug
Kitt Bell Andersen, Landbrug & Fødevarer
Niels Peter Nørring, Landbrug & Fødevarer
Poul Vejby-Sørensen, Bæredygtigt Landbrug
Jan Hjeds, Bæredygtigt Landbrug
Verner Hansen, Danmarks Sportsfiskerforbund
Lars B. Thygesen, Danmarks Sportsfiskerforbund
Bjarne Bringedal Svendsen, KTC
Lars Palle, Danske Vandløb
Per Lejsgaard, Danske Vandløb
Henning Mørk Jørgensen, Danmarks Naturfredningsforening
Rasmus Ørnberg Eriksen, NaturErhvervstyrelsen
Thomas Bruun Jessen, Naturstyrelsen
Katrine Fabricius, Naturstyrelsen
Lykke Guldbrandt, Naturstyrelsen

Dagsorden, jf. mødeindkaldelse af 12. september 2013:

- 1) Godkendelse af dagsorden
- 2) Godkendelse af referat af møde 16/8 -13
- 3) Drøftelse mhp. at opnå fælles forståelse af det i vandrammedirektivet centrale begreb ”*betydelige negative konsekvenser*” og ”*uforholdsmæssigt store omkostninger*”
- 4) Blødbundsvandløbenes faldhøjde på baggrund af oplæg fra Videncentret for Landbrug
- 5) Evt.

~oOo~

Ad dagsordenspunkt 1)

Naturstyrelsen ved kontorchef Thomas Bruun Jessen (TBR) bød velkommen, idet denne udbad sig eventuelle bemærkninger til dagsordenen.

Landbrug & Fødevarer pointerede, at man gerne havde set, at man havde startet forfra i forhold til at gennemgå og forstå EU's guidance documents, hvilket Bæredygtigt Landbrug erklærede sig enig i.

Danmarks Naturfredningsforening var af den opfattelse, at instrukserne til at udpege naturlige og kunstige vandløb fuldt ud følger direktivet og retningslinjerne herfor.

Fra Naturstyrelsens side blev pointeret, at styrelsens opfattelse er, at udpegningen skal ske hvert 6. år. I den forbindelse er der i princippet mulighed for at basere udpegningen på nye kriterier, men set med styrelsens øjne findes der ikke noget konkret, der gør, at den nugældende instruks ikke udmønter direktivet korrekt.

Landbrug & Fødevarer understregede, at man først skal se på, om et vandløb er kunstigt eller stærkt modificeret. Naturstyrelsen var enig heri, idet kunstige vandløb – defineret som menneskeskabte vandløb – først skulle skilles fra. Bæredygtigt Landbrug tilsluttede sig, at kunstige vandløb skal udpeges først. Det blev desuden understreget, at Naturstyrelsen havde gennemgået alle vandløb i henhold til de på sidste møde drøftede instrukser med henblik på at sikre en korrekt udpegning. Hvor diskrepansen i forhold til direktivet lå i disse instrukser, var imidlertid ikke tydeligt for styrelsen, hvorfor der måtte udbedes konkrete skriftlige bemærkninger, hvis instrukserne skulle ændres. Dette gjorde sig ligeledes gældende, hvis man mente, styrelsens gennemgang på baggrund af instrukserne var for lemfældig.

På forespørgsel fra DANVA blev det af Naturstyrelsen pointeret, at hvis et vandløb er lige på 1860-kortene, vil det efter en konkret vurdering kunne blive udpeget som kunstigt. I det hele taget var det Naturstyrelsens opfattelse, at instruksens lader tvivl falde til fordel for at udpege det pågældende vandløb som kunstigt.

Videncentret for Landbrug nævnte, at man havde arbejdet med at bruge GIS-kort til at gennemføre analyser i forhold til vandføringen. Man kunne eksempelvis bruge en række eksempler fra forskellige steder i landet. Videncentret ville arbejde videre med det tilsendte forslag. Naturstyrelsen efterspurgte forklaring på, hvorfor at denne tilgang vil være mere retvisende end udkommet af Naturstyrelsens instrukser.

Danmarks Sportsfiskerforbund spurgte til de afgørelser, der eksisterer, hvorefter et vandløb er naturligt, hvis ikke det kan bevises, at det er kunstigt. Naturstyrelsens pointerede, at dette var afgørelser, der behandlede begrebet i national forstand og ikke i henhold til vandrammedirektivet.

Bæredygtigt Landbrug nævnte muligheden for at kigge på bundforskydningsspændingen. Naturstyrelsen pointerede igen, at skulle instruksens for udpegning af kunstige vandløb ændres, var der behov for at få nogle mere konkrete og velbegrundede input på skrift.

Dagsordenen blev herefter godkendt.

Ad dagsordenspunkt 2)

Landbrug & Fødevarer fandt, at referatet af sidste møde var meget detaljeret og til tider skrævvredet. Såfremt mindretalsudtalelser mm. ønskedes beskrevet i referater fra møderne, så burde det kun fremgå, hvis der har været en egentlig rundspørge/meningstilkendegivelse.

Naturstyrelsen oplyste, at Videncentret for Landbrug i en anden arbejdsgruppe tidligere havde bedt om mere detaljerede referater, hvor faglige diskussioner i højere grad blev afspejlet, hvorfor styrelsen derefter havde fulgt denne opfordring. Styrelsen bad deltagerne sende deres evt. bemærkninger til sekretariatet. Det tilrettede referat ville da blive cirkuleret på ny eller evt. sat på dagsordenen igen, hvis der var tale om store ændringer.

Ad dagsordenspunkt 3)

Naturstyrelsen indledte med et ønske om, at diskussionerne i højere grad løb over bordet end mellem styrelsen og de enkelte deltagere.

Interessenterne blev herefter bedt om at kvalificere sine oplæg, der var medsendt dagsordenen.

Landbrug & Fødevarer kvalificerede som de første sit oplæg, der var cirkuleret på vegne af afvandingsinteressenerne. Således fremførte organisationen det synspunkt, at der ved udpegning af vandløb på lige linje skulle udskilles tre bokse med hhv. kunstige, naturlige og stærkt modificerede vandløb. Landbrugsmæssig dræning gav i den forbindelse mulighed for, at et vandløb blev placeret i boksen for stærkt modificerede vandløb. Når vandløbet var placeret i boksen, skulle man herefter foretage en konsekvensvurdering.

Bæredygtigt Landbrug kvalificerede oplægget yderligere ved at pointere, at hvad angik spørgsmålet om betydningen af begrebet ”uforholdsmæssigt store omkostninger”, var der tale om en politisk beslutning, der allerede var truffet, nemlig at man på nationalt plan ville tåle tab på de 52 mio. kr., der ligger i kompensationsordningen. Omkostninger over dette beløb på landsplan er uforholdsmæssige store. Dvs. betydelige negative indvirkninger er over de 52. mio kr.. Det er politisk besluttet, at landmænd der lider et tab skal kompenseres – det er derfor ikke relevant at drøfte hvilke tab, der skal tåles uden erstatning.

Naturstyrelsen understregede i den forbindelse, at blot fordi der var afsat 52 mio. kr. nu, var det ikke nødvendigvis det samme som, at den politiske beslutning ville være gældende fremover. Ministeren havde ikke udtalt sig om set-uppet for 2. generations vandplaner. Ligeledes blev understreget, at styrelsen var fuldt ud klar over, at afvanding var et vigtigt spørgsmål. Opgaven her var imidlertid at komme frem til nogle mere konkrete pejlemærker for, *hvornår* en negativ indvirkning på fx drænforhold kunne betragtes som betydelig. Bæredygtig Landbrug var enig i, at det kan blive anderledes.

Naturstyrelsen havde herefter et teknisk spørgsmål til afvandingsinteressernes indlæg, idet TBR spurgte til deres forståelse af begrebet årsvariation, der nævntes i oplægget. TBR forstod det sådan, at man vel baserede sig på beskrivelserne på side 40 i guidance document 4. Skulle man tage denne tekst for pålydende, måtte det betyde, at en nedgang i udbyttet svarende til variationen mellem et gennemsnitligt godt års udbytte og et dårlig års udbytte (korrigeret for outliers) *ikke* kunne anses for at være en betydelig negativ indvirkning. Kredsen var enig om, at denne udlægning ville betyde, at der skulle ret meget til, før et vandløb kunne udpeges som stærkt modificeret. Afvandingsinteressenerne pointerede, at det ikke var på denne måde, de læste teksten. Bæredygtigt Landbrug nævnte, at signifikant er det samme som betydeligt, og at man statistisk derfor burde udarbejde en signifikanstest. KTC og DANVA stillede sig tvivlende overfor, at der var det nødvendige data til at foretage en sådan test. Videncentret for Landbrug, Landbrug & Fødevarer samt Bæredygtigt Landbrug nævnte, at man havde bagudrettet data for høstudbyttet, og at man i den forbindelse godt kunne sammenholde data med afvandingseffekterne. Til dette nævnte Danmarks Sportsfiskerforbund, at udsving i udbytte afhæng af en række faktorer (fx varme og regn) – ikke kun afvandingsforhold. Naturstyrelsen forbeholdt sig retten til at komme tilbage til spørgsmålet, evt. i forbindelse med udarbejdelse af gruppens leverance.

Videncentret for Landbrug kvalificerede herefter sit oplæg, idet det blev fremhævet, at 90 % af de danske vandløb var modificerede, men en langt lavere procentdel var udpeget som stærkt modificerede. I forbindelse med introduktionen af nye kvalitetslementer ville det koste betydelige ressourcer at få en række af vandløbene op på god økologisk tilstand, hvorfor man måtte genoverveje udpegningen. Videncentret fandt, at man burde udvælge et delopland, hvor man testede konsekvenserne.

Naturstyrelsen påpegede, at regeringen ved fremlæggelse af sit rammenotat om interkalibrering havde pointeret, at muligheden for at anvende vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser udgjorde et væsentligt og legitimt redskab til en realistisk implementering af kravene. Det blev desuden understreget, at styrelsen stadig arbejdede på den konkrete operationalisering af de nye elementer.

Danmarks Sportsfiskerforening var enig i, at de nye kvalitetslementer var en udfordring, men påpegede imidlertid også vigtigheden af, at udpegningen stadig hvilede på den nugældende metode.

KTC kvalificerede herefter sit oplæg, der havde fokus på proportionaliteten i forhold til at gennemføre en indsats. I den forbindelse var det vigtigt at se på vandløbet som en helhed. KTC pegede desuden på, at man i kommunerne mest så på grødeskæring fremfor at hæve vandløbsbundene. Dette havde ifølge KTC ikke så voldsomme effekter, som blev fremført i arbejdsgruppen, da grødeskæring kun havde effekt i tre uger. Det syntes ifølge KTC overdrevet, at denne korte periode skulle kunne skabe grundlaget for en signifikant nedgang i udbyttet.

Endeligt kvalificerede Danmarks Naturfredningsforening sit og Danmarks Sportsfiskerforbunds fælles indlæg, som var et papir fra 2004, der dog ifølge organisationerne stadig havde relevans. Papiret gennemgik hvilke tests, der skulle gennemgås for at udpege et vandløb som stærkt modificeret. Man nævnte i den forbindelse den sprogforvirring, der har været i forbindelse med 1. generations vandplanermellem begreberne ”identifikation” og ”udpegning” og ”ændret karakter” i forhold til ”ændret udseende”.

Danmarks Sportsfiskerforbund afrundede ved at kvalificere sit oplæg, hvoraf det fremgik, at der var andre forhold end afvanding, man burde drøfte, eksempelvis ændringer i hydromorfologien. Udgangspunktet måtte være, at lavbundsarealer måtte tåle mere end højbunde. På lavbundsarealer ville det således som udgangspunkt være svært at have betydeligt negative indvirkninger, da disse jorde i forvejen er vandlidende.

Bæredygtigt Landbrug spurgte til, om man med lavbund mente humus organogene jorde eller alle lavbundsjordene. Danmarks Sportsfiskerforbund ville give en skriftlig redegørelse herfor, idet man nævnte, at det drejede sig om vandløbsnære marginaljorde i størrelsesorden 200.000 ha, som man i øvrigt gerne så udtaget.

Herefter indstillede TBR til, at det var vigtigt at fokusere på de punkter, hvor der kunne findes enighed. Diskussionerne måtte således rendyrkes til at dreje sig om operationaliserbare måder at vurdere, hvornår en given påvirkning var betydelig, idet der skulle fremlægges en række kriterier på baggrund af hvilke, der skulle træffes politisk beslutning om spørgsmålet. Arbejdsgruppen havde til opgave – inden for direktivets bestemmelser – at bidrage til pejlemærker herfor. Lige nu var

der kommet tanker frem med hensyn til årsvariationen og høj- og lavbunde. Naturstyrelsen ville nu arbejde videre hermed.

Naturstyrelsen noterede sig endvidere, at der var enighed om, at hvis der ikke er et modsætningsforhold i, at der både kan dyrkes og opnås god økologisk tilstand, så er der ikke grundlag for at udpege vandløbet som stærkt modificeret.

Afsluttende blev fra Naturstyrelsens side forsikret, at uenighederne omkring timingen ift. de konsekvensvurderinger, der kunne ligge til grund for udpegningen af stærkt modificerede vandløb, var noteret.

Ad dagsordenspunkt 4)

Videncentret for Landbrug havde ønsket artiklen ”*Hvor er blødbundsvandløbenes faldhøjde forsvundet hen?*” af professor ved Aalborg Universitet, Torben Larsen, på dagsordenen, hvis pointer videncentret underbyggede ved et mundtligt oplæg. I henhold til artiklen har dræning påvirket vandløbs faldforhold, hvilket har betydning for vandløbets naturpotentiale. Videncentret havde testet artiklens hypotese på et konkret eksempel, som viste, at hypotesen så ud til at holde. I testen havde et konkret vandløb tabt en hældning på 0,86 promille. Faldet kunne imidlertid genskabes, idet dette dog ville kræve, at en del landbrugsjord blev lagt under vand. Der var således tale om en politisk beslutning, hvis dette skulle gennemføres.

Danmarks Sportsfiskerforbund pointerede, at faldet havde betydning for et vandløbs potentiale, men at man ikke af den grund automatisk kunne udpege disse vandløb som stærkt modificerede.

Ad dagsordenspunkt 5)

Bæredygtigt Landbrug viste under punktet eventuelt en billedserie med oversvømmelser af en række jorde, ligesom der blev vist tal for den gennemsnitlige vandstand, der ifølge oplægget er hævet de seneste 25 år.

Afslutningsvist orienterede Naturstyrelsen om, at man fra styrelsens side nu ville udarbejde den endelige leverance for gruppens arbejde, som ville blive cirkuleret i kredsen. Der kunne eventuelt blive behov for at kontakte deltagerne individuelt. Afhængig af responsen fra deltagerkredsen på leverancen kunne der blive tale om at indkalde til endnu et møde.